

za vse bogove in boginje celiga naroda vedil; poleg tega je imel še sleherin svoje domače ali hišne bogove, in še posebej eniga nižjiga, ki ga je v sedanjim življenji spremljal, in ki ga je svojiga genia ali varha imenoval.

Iz zvezdočastja se je počasi živinočastje scimilo; nebeške znamenja so bile že davno v Egiptu znane; Egipčani so jih z neba na zemljo prestavili, ker so jim v čast ali spomin iz kamnja zrezane, ali iz bronazlitate živalske podobe stavili. Ščasoma je ljudstvo takim živalskim podobam božjo čast skazovalo, kasneje pa je bogočastje na pravo živo živino šlo, de so v Egiptu in nekterih družih krajih junce, ovne, leve, slone in še celò velike kače in druge živali v osramotenje človeškiga úma molili. Pri vsih bolj omikanih pagánih ali malikovavcih so bili učeni in modrijani nekoliko bolj čistih vér; plodili so jih pa le skrivaj med sabo in obhajali mnoge slovesnosti ali skrivnosti ob posebnih časih in tudi v posebnih tempeljnih, v ktere pa ni bilo dano prostimu ljudstvu stopiti.

Po razločku vér je bilo pri pagánih bogočastje zlo različno; Hindostáni so se nedopovedljivo mučili in pokorili, de bi se bile njih duše po smerti zopet z bogam zedinile. Žertvovanja ali darovanja so bile pri vsih malikovavcih v navadi; tako tudi mnoge očiševanja, godovi, prazniki, molitve itd. Med tem, ko so pa Greki in Rimci svojim bogovam in boginjam v čast vesele in slovesne godove in praznike obhajali, in na take dni z darovano ali bogovam posvečeno živino in družimi zbranimi pridelki sebe, svoje družine, žlahto, prijatle in sosedo priljudno gostili, so drugi narodi z nesramnostmi ali družimi norostmi svoje bogove častili, ali grozovito ljudí klali, in njih kri in meso v prijetni duh in v potolažbo jeze hudih bogov žgali. Feničarji so še celò svoje lastne otročice v naročje veliciga, iz bronazlitate in razbeljeniga malika Moloha devali.

Slovensko slovstvo.

Drobtince za novo leto 1852. Učiteljem in učencem, starišem in otrokom v poduk in kratek čas. 7. leto. Na svetlo dal Jožef Rozman, korar stolne Labudske cerkve in vodja škofijnega seminišča pri sv. Andreju. Veljajo 48 kr. Na prodaj po vsem Slovenskem..

Radostno smo sprejeli novi (7.) tečaj občje spoštovanih „Drobtinic“ ter ga z velikim veseljem prebrali. Veči hvale jim ne moremo dati, kakor da rečemo, da so zlata knjiga v pravo korist in omiko slovenskega naroda in da so skozi in skozi vredne svojih poprejšnih šesterih šestric ne le po notranji ceni mnogoverstnih predmetov, temuč tudi po čisti slovenski pisavi, ki ne sili slovenskega bravca, da bi zatajil svoj narod in jezik njegov, ko jih v roke vzame. Vedno veje duh mojstra klasičke knjige „Blaže in Nežica“ v njih, ki podaja obilo lepega blaga vsaki versti bravcam, kakor si ga želé in ga potrebujejo. S tem duhom navdan, ki nikdar ne zabi naloge slovenskega pisatelja, so častiti g. korar Rozman doveršili svoje blago delo za leto 1852 ne le kot vrednik „Drobtinic“, temuč tudi kot naj pridniši pisatelj letošnjiga tečaja.

Obsežek, ki ga hočemo kratko naznaniti, bo našim častitim bravcem spričal resnico zaslužene hvale.

Na čelu letošnjega tečaja stoji lična podoba sv. Ruperta, Solnogradškega škofa, krasno izdelana v tiskarni „Lloyda“ v Terstu, pod ktero vidimo obrazek Solnogradškega mesta, od kodar je imenovani

škof prižgal luč sv. vére tudi po Slovenskem, kar bemo v znamenivem zgodovinskem popisu Solnograda, ki lepo razjasnuje pridjano podobo.

Delo začne po navadi večletni „pastirsko ogledalo, duhovskim bratom izročeno za pokus in popravo“, v 10 oddelkih; deseti zapopade nasledbo pridig od 1. pôstne nedele do 6. po veliki noči. — Za tem sledijo življenjopisi: Mat. Nakar-a, Sirskega škofa, Šimna Klančnik-a, doht. sv. pisma in bivšega učitelja bogoslovja v Ljubljani, Jurja Japel-na, zvezde slovenskega slovstva, Anton Knafelc-a, poštenega kmeta Kalobške fare, Mice Srebot Mastnakove, Mice Devpelnove, in Augustina Šefler-a novega mučenika.

Tretji razdelek so „prigodbe žalostne in vesele mladim in starim v podúk in svar“, namreč: Turki na Koroškem, — gorje lažnivcu! — najdeno odrajtaj! — spoštuj očeta in mater! — kupica žganja, — mladina varuj se nečistosti! — grešno znanje gotova nesreča, — vediti svojo posledno uro bi ne bilo sploh dobro, — v ris hoditi pa hudega rotiti je nevarno, — Boga se boj in njega podobe v časti imej!

Za tem sledi nekoliko prilik in basin, — poteh pa ogledalo za šolo in domačo rejo otrok v sledecih izverstnih sostavkih: „Odperto pismo srenjskim poglavarjem (županom), — šolarsko blago za nareke in predpise, — knjiga življenja, — zarano začne žgati, komur je kopriva mati, — Janezek in vertnar, — poglejte kaj privada zna! — kratka dogodivščina starega sveta, — od živalstva, — od planetov ali premikavnih zvezd, — od nepremikavnih zvezd.

(Konec sledí).

Novičar iz slovanskih krajev.

Iz Radgone. V tem mescu so u vinogradih vso tersje obrezali, gnoj nanosili itd.; nekteri posestniki večih vinogradov so celò ukazali že vincarjem kopati; vendar jim je sledeči mraz 19. svečana preneglo upanje protoletja vkončal. Na rozgah (Reben) se vidi polno polno zdravih očesic, kar ljudém upanje daje obilnega sadja. Bog daj! Vinska cena: lanjsko je po 80 do 95 fl. sreb. štertinkak; 1849. leta po 160 do 180 fl.; 1848. leta pa po 200 fl. in tudi še čez. Jabolčnice se po 30 do 40 fl. sreb. štertinkak dobí, brez lagvov (bučaljev). Ukazal sim, da naj se pri mojem vinogradu z gnojnišem ravná, kakor je bilo v „Novičah“ razjasnjeno; vincar je to spoznal za kompost, kakor oni pravijo, vendar je hitro po razlaganju različnost uspeha od njih komposta zapopadel.

F. Jančar, podžupnik.

Iz Celja. J. Š. Tudi pri nas je bilo zapovedano, da ob nedeljah in praznikih se ne smé teržiti, da morajo duri štacún in prodajávnice o nedeljah zaperte ostati. To se tudi zvesto spolnuje. Duri so zaperte, štacune prazne, ulice prazne, nasproti pa — oštarije polne!

Od Savine. J. Š. Kako se časi spreminjajo! Vi-teški gradovi na sterminah, grajšinske poslopja u dolinah, rožlanje orožja in žvenklanje kozarcov, sužnost, tlaka in desetina, vse je minulo in zgodovini zapadlo. Pa na podertijah starodavnih poslopij klije in raste novo življenje, in mirne naprave umetnosti in obertnije razvijajo svoje bandera. Kakor po več deželah, tako tudi na doljnim Štajarskim zdaj mnogo nekdanjih grajšin praznih in skorej popolnoma zapušeni stojí. Blizo Celja lepa velika grajšina Blagon (Reifenstein) je skorej tudi tej osodi zapadla; visoko zidovje prazno u zrak molí. Tamkej se bode zdaj krasna velika fabrika mjila (žajfe) in sveč osnovala.

Iz Loške doline 20. svečana D—n. Z veseljem zamorem naznaniti, da od tistih 8 gold., ktere so Boljunski učenci in učenke po naznanilu 14. lista Novic za šolske ubožčike donesli, so učenci v Loški šoli ostale 3 gold. prejeli. Očitna hvala naj bo takim učencem in njih g. učitelju.

Iz Cateža. Na pustni pondelj je po preteklih 50 letih zakonskiga stanú praznoval pošteni kmet Blaž Kisel s svojo ženo Jožefo ponovljenje nju ženitve. Po sv. maši sta se zbrala še terdna in vesela starčka v sredi 3 hčer, 5 vnukov in več žlahte v hiši nju sinú, organista v Čatežu, ki jih je tako prijazno gostil, da je bila vsa družina prav židane volje noter do večera. Ker se je k godu g. fajmoštra ta dan ravno več duhovnih gospodov snidilo, jih je prišlo nekaj tudi to veselo družinico obiskat, ktere posebno zato v Novicah spomnim, ker je dokaz žlahniga serca sinú, ki je vesel, še vedno svoje ljube stariše imeti, čeravno so že stari.

Iz Ljubljane. Grozno žalostna prigodba se je pripetila na dan vesoljniga veselovanja — pustni torek ob eni popoldne v Podgorici, neki vasi čez Savo, pičlo poldrugo uro od Ljubljane med Št. Jakobam in Dergomnam. Nanagloma je pogorelo 12 hiš s poslopji vred, in v prvi hiši, kjer se je oginjš začel, je na mestu zgorelo čvetero otrok, en mož je zvečer po strašnih bolečinah umerl. Kako se je oginjš pričel, ne vém za gotovo; eni pravijo, da je neka ženska cvèrla, drugi pripovedujejo, da je neko deklice ognjiček blizo hiše zanetilo, in ker je tisti dan burja zlo pihala, se je plamen hipoma v listje in slamo zanesel; toliko pa je gotovo, da je gostač, brez da bi bil kaj od tega vedil, da že ognjeni petelin po strehi skače, s svojim in s še 3 otroci hišniga gospodarja v hiši bil, in še le na hrup, da gori, z otroci iz nje pribežal s svojim otročičem v naročji. Pa ko stopijo čez prag, jih verže silni plamen ob tla; očetu zderčí otrok z naročja — vsi revčiki končajo življenje v strašnim požaru; oče vès oginjš, opečen in omotičen tava preč; ko ga najdejo, je že vsa obleka na njem zgorela, le še hlačni rob mu je bil ostal; zvečer je tudi on umerl po strašni spečenini. Ker je burja silno pihala, ni bilo nobene pomoči mogoče; škoda je pa pogorelcem tolikanj večí, ker razun 4 nima nobeden pohlštva zavarovanja. Naj bi bila ta strašna prigodba ženskam v novo svarjenje, kako potreba je z zabelo varno ravnati, — starišem pa, da nikdar ne morejo preveč na otroke paziti, da se ne igrajo z ognjem! A. Fleišman.

— Ravno pred natisam Novic smo prejeli od c. k. okrajniga poglavarstva sledeči razglas s prošnjo za pomoč pogorelcem:

14. dan t. m. je začelo ob eni popoldne v Podgorici 2 uri od Ljubljane goretí; do zdaj se še ne vé za gotovo kako je oginjš vstal; ker je pa bila huda borja, je bilo kmalo 12 hiš in družih kmetijskih poslopij v plamenu. Tudi čvetero otrok je zgorelo; nek mož hudo opečen je po ognji tudi že umerl, dva pa še bolna ležita.

Škode je po vradni cenitvi za 6244 fl. in 14 kr.; zavarovani so bili pa le štirje posestniki in sicer vsi skupej za 1400 fl. Akoravno ni škoda, če se v 13 delov razdelí, tako velika, venderle je hudo občutljiva, zato ker je večidel le kajžarje zadela, ki so po pogoru ob vse svoje blago in premoženje, ob vso zalogo živeža in ob vse orodja prišli. Ti reveži so sedaj v nar večí sili in revšini, ktere zamore le dobrotljivost beraške palice rešiti.

Zato prosim v iménu nesrečnih pogorelcov miloserčne prebivavce Ljubljanskiga mesta in bližnje okolice za mile darove; vsak še tako majhin dar bo c. k.

okrajno poglavarstvo v Ljubljani hvaležno prevzelo in urno nesrečnim pogorelcem v Podgorico odrajtalo.

Pri ti priliki se ne morem zderžati imena tistih mož naznaniti, ki so se pri ognji čversto obnašali in branili, da se ni oginjš še bolj razprostiral in še večí škode napravil. Ti le so: Podgoriški župan Janez Dolničar, soseskini svetovavci Andrej Cedivnik, Janez in Andrej Ručgaj, Andrej Snoj in Gregor Ložar, vsi iz Podgorice.

C. k. okrajno poglavarstvo v Ljubljani 26. feb. 1852.

Tomaz Glančnik,

c. k. okrajni glavar.

Iz Ljubljane. Presvitli cesar so prišli v četertek o pól desetih po železnici v Ljubljano; na kolodvoru slovesno sprejeti so se berž na pot v Terst podali, kamor so kmalo po 4. uri popoldne došli. — Predsednik kmetijske podružnice Ljubljansko-Verhniške in okolice Ljubljanske je bil v sredo g. Anton Galle, posestnik Bistriškiga grada izvoljen, g. Karl Obreza, c. k. poštar in župan na Verhniku in pa g. Jožef Eržen, posestnik v Ljubljani, pa sta bila odbornika imenovane podružnice izvoljena. — Prihodnji petek, to je, 5. marca zvečer bo že omenjena milodarna beseda v dvorani filharmonijske družbe, prihodnjič bomo naznanili posamske reči te besede.

Novičar iz mnogih krajev.

Ker je po cesarskim ukazu od 31. grudna 1851 stara osnova deželnih stanov jenjala, izroči nar novejši ukaz od 13. tega mesca, kakor je na Štajarskim in Galiciji že zapovedano, tudi na Českim, Marskim, Šleskim, v spodnji in gornji Austrii, na Tiroljskim, Koroškim in Krajskim c. k. deželnim poglavarjem vodstvo in predsedništvo še obstoječih stanovnih odborov, ki se do vpeljanja novih naprav imajo le s tistimi zadevami pečati, ki spadajo v opravilstvo, njim izročeno. — 23. t. m. je c. k. ministerstvo denarstva novo pogodbo sklenilo z austrijsko narodsko banko, ki je z denarstvom austrijskiga cesarstva v ozki zavezi in veliko premore o kreditu deržavniga denarja; ker je deržava narodski banki veliko dolžna, bojo po nji izdajani bankovci toliko večí zaupanje imeli, kolikor bolj gotovo zastavo in poroštvo ji bo deržava za posojeni denar dala, in ravno to večí poroštvo zagotovi deržava v ti novi pogodbi narodski banki, ktera je tudi svojiga vdeležstva z 10 milioni pri poslednjim deržavnim zajemu (posojilu) oprostena. — Ministerstvo kmetijstva je naznanilo kmetijski družbi Horvaško-Slavonski, da ministerstvo vojništva zavolj posebnih razmer vojaške granice in njene zgol vojaške osnove ne more dovoliti naprave kmetijskih podružnic ondi. — Dunajske novice pišejo, da se zvé skoraj iz vsih dežel cesarstva, da ozimina sploh dobro kaže, kar se zamore le od tistih krajev reči, kterih ni po silnim dežovju mesca listopada nanagloma debel sneg zapadel. — Soseska Visko na Goriškem je za škodo po vojski leta 1848 na obrajt povračila 20.000 fl. prejela. — 21. t. m. je nastopil ban Horvaški predsedništvo bankskiga stola. — Po vradnim številu ima Horvaško in Slavonsko 814.458 duš, — število kónj znese 138.600, goved 476.175, ovác pa 253.499. — Časnikarji v Parizu so vsi osupnjeni zavolj sila ostrih tiskarnih postav. — Kraljica Španjolska je plajš, ki je vbod v persi obvaroval in jo tako smerti otel, darovala cerkvi v Atohi. — Kraljica Angleška je odpoved ministerstva sprejela in lorda Derby-ta pooblastila, nove ministre zbrati. Vse je radovedno, kako se bo novo ministerstvo védlo.